

Marknaden som provokator

Från Attac till AFA – det är marknadsekonomins segertåg som eggat den nya vänstern till revolt, skriver ekonomen **Dick Kling** och samhällsanalitikern **Jonas Hellman**.

Återigen vajar röda fanor i Stockholm och slagorden mot USA skallar. Sommarens kravaller i Göteborg fick 70-talets Vietnamdemonstrationer att framstå som fridfulla familjefester.

DEN NYA VÄNSTERN DEMASKERAD

Enligt opinionsmätningarna är vänsterpartiet i dag det näst största partiet bland förstagångsväljarna. Endast socialdemokraterna är större. Det finns en tydlig vänsterväg bland svenska ungdomar, en vänsterväg som inte väjer för att bruka våld som medel.

Är detta en tillfällig vänsterväg som uppstått till följd av en kraftig underström åt motsatt håll? Ungdomar kommer alltid att revoltera mot sin tids

vuxengeneration. 40-talisterna revolterade mot en alltmer konservativ statsbärande socialdemokrati. På 80-talet revolterade unga mot en frihetsinskränkande kollektivism. I grunden är det just marknadsekonomins och globaliseringens enorma framgångar som gör att det nu är dessa värden unga människor revolterar mot.

Revoltlusta räcker dock inte som förklaring. De flesta som engagerar sig i de nya vänsterrörelserna drivs av ett sant och äkta samhällsengagemang, som förvisso tar sig ganska olika uttryck.

De nya vänsterrörelserna är präglade av 80- och 90-talens erfarenheter. De har helt anammat mediasamhällets och informationsteknologins möjligheter. Utan internet hade de nya vänsterrörelserna knappast kunnat växa sig så starka, eller kunnat arbeta så effektivt. Därför har också många av de gamla 68:orna svårt att känna igen sig.

Oklar gräns

Gränserna mellan de olika rörelserna är ofta glidande. Till de i sammanhanget mer respektabla hör

Attac, Ung vänster och ETC. En mellannivå utgörs av informationskanaler som Motkraft och Yeloh. Ytterligare längre ut finns militanta organisationer som

Antifascistisk aktion (AFA) och Djurens befrielsefront.

De flesta som är engagerade i Attac eller Ung vänster vill absolut inte bli förknippade med rörelser som AFA och Djurens befrielsefront. Icke desto mindre finns det mellan de olika rörelserna ett flöde av sympatisörer, en miljö där fredliga demonstrationer och våldssaktioner tjänar samma syften.

När Berlinmuren föll förlorade vi som tror att marknadsekonomi och globalisering leder till en bättre värld vår hotbild. Och uppenbarligen lyckades vi inte ersätta den med en tillräckligt positiv vision.

Attac får sin Tobinskatt

Efter terrordåden i New York har världen fått en ny hotbild. Kanske inte i första hand den internationella terrorn, utan den skräck och isolationism som hotar i dess spår. Det internationella resandet rasar. Allt fler företag tar hem sina utländska leveranser och kapitaltillgångar. Omsättningen på aktiebörserna minskar och hjulen snurrar allt långsammare i lågkonjunkturen.

Attac har fått sin Tobinskatt – om än i en annan utformning: Försiktigheten ökar, osäkerhet och rädsla ger det "grus i maskineriet" som Attac efterfrågar. Just in time har ersatts med just in case.

Som en reaktion fortsätter vänstern att demonstrera mot USA, marknadsekonomi och globalisering. Ännu ej medvetna om den makt-förskjutning som just skett. Ingen makt är så stor som rädsans. Och den makten sprider sig nu över världen allt snabbare för varje nytt fall av mjältbrand.

I rädsans spår fördjupas lågkonjunkturen. När den ekonomiska tillväxten och världshandeln minskar drabbas de fattigaste länderna och människorna värst. Orättvisorna ökar. Inte på grund av marknadsekonomi och globalisering utan därför att vi får lite av just detta.

Det öppna samhället behöver försvaras

Under en tid var uppfattningen vanlig att vår västerländska samhällsmodell, som grundar sig på demokrati och marknadsekonomi, en gång för alla hade segrat. I dag är det tydligt att det öppna samhället behöver sina försvarare – även i Sverige.

Ungdomar är starka opinionsbildare i kraft av sin ungdom och sin förmåga att utnyttja informationsteknologins och mediasamhällets möjligheter. Därför är de också ätråvårda allierade för vuxengenerationerna.

Att peka på marknadsekonomins och globaliseringens makt och därmed göra den skyldig till världens fattiga regioner i Asien och Sydamerika relativt välstående är det hög tid att åter föra denna insikt vidare till nya ungdomsgenerationer.

För alla som sett hur marknadsekonomi och globalisering gjort tidigare fattiga regioner i Asien och Sydamerika relativt välstående är det hög tid att åter föra denna insikt vidare till nya ungdomsgenerationer.

Och också att tydligt visa på de krafter som hotar välståndsutvecklingen.

Där har alla och envar som vill värna om värden som öppenhet, frihet och tolerans ett tungt ansvar.//

Vad gör Bankföreningens Birgitta Johansson-Hedberg för att höja medlemmarnas moral?

Nordea knäcker kunder

Med tanke på Nordbanken/Nordeas affärsmetoder är det märkligt att Bankföreningen används som rättslig remissinstans, anser Mats Lönerblad.

Ingen annan bank kommer i närheten av lika många rättsprocesser som Nordbanken/Nordea på grund av bankkrisen 1987-1993, som kostade 60 000 friska företag livet. Som värst, i början av 90-talet, hade banken inte mindre än tvåtusen rättsprocesser i gång mot sina kunder – enbart i Stockholms tingsrätt!

Nordbanken/Nordea och Securum har fått totalt 51,2 miljarder i stöd av staten. Banken borde ha tagit sitt ansvar på ett helt annat sätt än vad som skett i många av de rättsprocesser jag tagit del av. I stället väljer banken att försöka processa ihjäl sina kunder.

I MÅNGA AV dessa mål företräds Nordbanken/Nordea av sin egen "husadvokat" Bertil Södermark som helt ogenerat i pressen kallar bankens tidigare kunder för banditer och skurkar.

I ett av de register som bankerna använder sig av för att förtala sina kunder, och som Finanstidningen avslöjat på nyhetsplats, finns många av bankens kunder upptagna. De beskrivs med Bertil Södermarks gängse språkbruk. "Mjuk i huvudet" och "gangsterrevisor" är omdömen om ledande personer i finansvärlden. Helt oskyldiga människor blandas med personer som dömts för brott. Om en advokat och bror till en känd politiker sägs det bland annat att han används som "galjonsfigur för ljusskygga typer".

Nordbanken/Nordea har lämnat uppgifter om sina kunder till listan, som cirkulerar bland banker, domstolar, polis och åklagare.

UNDER DESSA förhållanden förväntar det att domstolarna med Högsta domstolen i spetsen använder sig av bankernas intresseorganisation Bankföreningen som remissinstans i mål där Nordbanken/Nordea är inblandat. Bankföreningen yttrar sig till bankens försvar, vilka fel som än begåtts.

Försvarar Bankföreningens ordförande Birgitta Johansson-Hedberg Nordbanken/Nordeas affärsmetoder? Vad gör Bankföreningen för att etik och moral ska råda bland medlemmarna?

MATS LÖNERBLAD

Ordförande i Bankrättsföreningen och Sveriges Bankkunders Riksförbund

DICK KLING
Ekon. Svensk
Näringsliv

JONAS HELLMAN
Samhällsanalytiker,
United Minds

Demonstrant under EU toppmötet i Göteborg den 15 juni.